

Sygn. akt II PK 142/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 stycznia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Bohdan Bieniek

SSN Zbigniew Myszka

w sprawie z powództwa A. Z.

przeciwko Stowarzyszeniu Z. w W.

o ustalenie, dopuszczenie do pracy, wynagrodzenie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 23 stycznia 2020 r.,

skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego w W.

z dnia 23 stycznia 2018 r., sygn. akt XXI Pa (...),

I. oddala skargę kasacyjną,

**II. nie obciąża powódki kosztami pełnomocnika pozwanego w
postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

W wyroku z dnia 1 lutego 2017 r., sygn. akt VIII P (...), Sąd Rejonowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych – w sprawie z powództwa A. Z. przeciwko Stowarzyszeniu Z. w W. o ustalenie, dopuszczenie do pracy, wynagrodzenie – ustalił, że powódkę i pozwanego od 2 grudnia 2013 r. do 30 kwietnia 2015 r. łączył

stosunek pracy na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony; w pozostałym zakresie oddalił powództwo; koszty postępowania między stronami wzajemnie zniósł.

Sąd Rejonowy ustalił, że powódka była zatrudniona u pozwanego na podstawie umowy o pracę z dnia 10 grudnia 2012 r. na czas określony od dnia 10 grudnia 2012 r. do dnia 31 maja 2013 r. na stanowisku starszego referenta w Wydziale Licencji i Inkasa Stowarzyszenia Z., a także - umowy o pracę z dnia 28 maja 2013 r. na czas określony od dnia 1 czerwca 2013 r. do 30 listopada 2013 r. na stanowisku starszego referenta w Wydziale Licencji i Inkasa Stowarzyszenia Z.. Do zakresu obowiązków A. Z. należała współpraca z kontrahentami występującymi o uzyskanie licencji na wykonanie publiczne utworów scenicznych, przygotowywanie korespondencji z uprawnionymi z tytułu praw autorskich, inkasowanie i rozliczanie wynagrodzeń autorskich, kontrola prawidłowości nadsyłanych rozliczeń (m.in. zgodność z umową licencyjną, terminy płatności), przygotowywanie wykazów podziałowych, współpraca z innymi komórkami Stowarzyszenia w zakresie powierzonych obowiązków, a także wykonywanie poleceń przełożonych. Powódka była odpowiedzialna za terminową i prawidłową realizację nadesłanych wniosków, prawidłowe rozliczenie wynagrodzeń autorskich, gromadzenie i zabezpieczenie dokumentacji niezbędnej do udzielenia licencji, przestrzeganie zobowiązań wynikających z regulaminu pracy.

2 grudnia 2013 r. powódka zawarła z pozwanym umowę zlecenia nr (...)/13, w której zlecono jej realizację wniosków o zawarcie umów licencyjnych w zakresie utworów z kategorii „wielkich praw”, sporządzanie licencji na wykonania publiczne utworów, dokonywanie bieżących rozliczeń wynagrodzeń autorskich, przygotowanie wykazów podziałowych wynagrodzeń autorskich dla Sekcji Wielkich Praw Licencji Krajowe w Wydziale Licencji i Inkasa. Strony ustaliły wynagrodzenie w wysokości 7.000 zł brutto. Powódka pracując na podstawie umowy zlecenia pracowała w warunkach pracy tożsamyh do tych przewidzianych wcześniejszą umową o pracę. Powódka pracowała w godzinach od 8.00 do 16.00 w siedzibie pracodawcy. Powódka przez cały czas podlegała swojej przełożonej. Powódka nie świadczyła pracy w domu. Charakter pracy powódki w trakcie trwania umowy o pracę nie zmienił się. Samodzielność pracy powódki była taka sama w trakcie

trwania umowy o pracę i w trakcie trwania umowy zlecenia. Wyniki pracy powódka przedstawiała przełożonej - w trakcie trwania umowy o pracę, jak również w trakcie trwania umowy zlecenia.

Następnie A. Z. została zatrudniona przez pozwanego na podstawie umowy o pracę z 13 stycznia 2014 r. na czas określony od 13 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2014 r. na stanowisku starszego referenta w Wydziale Licencji i Inkasa Stowarzyszenia Z.; umowy o pracę z 31 grudnia 2014 r. na czas określony od 1 stycznia 2015 r. do 30 kwietnia 2015 r. na stanowisku starszego referenta w Wydziale Licencji i Inkasa Stowarzyszenia Z.. Powódka zajmowała się opracowywaniem wniosków o zawarcie umów licencyjnych w celu wystawienia sztuki. W momencie, gdy wpłynął wniosek powódka weryfikowała, czy wszystkie utwory zostały zgłoszone. Jeżeli jakiś utwór nie został zgłoszony to powódka prosiła o zgłoszenie tego utworu (choreografii, muzyki, przekładu). Następnie powódka przygotowywała druk umowy licencyjnej z wysokością wynagrodzenia autorskiego. Dane wprowadzała do systemu. Następnie po kontroli przełożonego druk wysyłano użytkownikowi. Zadaniem powódki było dopilnowanie, aby umowa wróciła podpisana. Następnie użytkownik rozliczał należności. Kolejno wprowadzano informacje do danych rozliczeń, sprawdzano zgodność płatności. Powódka przygotowywała do podziału wynagrodzenia autorskie. Zajmowała się także kontrolowaniem repertuaru teatru - przede wszystkim w zakresie, czy dany spektakl został poprzedzony wnioskiem użytkownika. Gdy wystąpiły jakieś wątpliwości to powódka miała za zadanie uzyskanie potrzebnych informacji. Powódka zajmowała się także sprawdzaniem prawidłowości zaksięgowania tj. zgodności wpłat z rozliczeniami (saldo teatru). Powódka kontrolowała, czy na wszystkie licencje była płatność oraz czy użytkownik przesłał wszystkie dokumenty. Powódka wystawiała faktury i przelewała wynagrodzenia na konta. Powódka kontaktowała się z aktorami, teatrami. W okresie od 10 grudnia 2012 r. do 30 kwietnia 2015 r. A. Z. współpracowała z ramienia pozwanego z Operą i Filharmonią (...) - (...) Centrum Sztuki w B. w zakresie przyjmowania wniosków o zawarcie nowych umów licencyjnych, sporządzania prolongatów licencyjnych oraz kontaktu w celu wyjaśnienia wątpliwości i uzupełnienia danych dotyczących wykorzystywanych utworów. Przez cały okres współpracy między powódką a operą zakres czynności

powódki nie uległ zmianie. A. Z. przez cały okres pracy u pozwanego zajmowała się tymi samymi zadaniami.

Powódka została poinformowana, że ostatnia umowa o pracę zawarta na czas określony nie zostanie przedłużona. Przełożona powódki udzieliła powódce informacji, że jest to spowodowane niekompetencją powódki i wolnym tempem nauki. Powódka zaczęła się ubiegać o pracę w innym wydziale.

7 maja 2015 r. powódka wniosła pozew w tej sprawie do Sądu Pracy.

15 października 2015 r. dobiegło końca jej zwolnienie lekarskie z powodu choroby.

W piśmie z dnia 15 czerwca 2016 r. powódka poinformowała dyrektora K. L., iż cały czas pozostaje w gotowości do niezwłocznego podjęcia i świadczenia pracy na rzecz Z. i jest gotowa stawić się w wyznaczonym miejscu i czasie do świadczenia pracy na każde wezwanie Z.. Gotowość do pracy powódka zgłosiła dopiero po konsultacji z prawnikiem, już po rozwiązaniu stosunku pracy, gdy pracodawca jasno i definitywnie informował powódkę, że stosunek pracy ustał. Miesięczne wynagrodzenia brutto A. Z. obliczone jak ekwiwalent za urlop wypoczynkowy wynosiło 5.787,45 zł brutto.

Sąd Rejonowy podkreślił, że powódka początkowo wniosła o ustalenie istnienia stosunku pracy począwszy od 2 grudnia 2013 r. na podstawie umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony, o przywrócenie do pracy na stanowisko starszego referenta w Sekcji Wielkich Praw Licencji Krajowych w Wydziale Licencji i Inkasa oraz o zasądzenie na rzecz powódki odszkodowania za okres pozostawania bez pracy wraz z ustawowymi odsetkami. Następnie powódka sprecyzowała powództwo wnosząc zamiast przywrócenia do pracy - o dopuszczenie do pracy. Następnie powódka sprecyzowała, iż wnosi nie jak wcześniej o odszkodowanie za okres pozostawania bez pracy, a o wynagrodzenie za czas niewykonywania pracy wywołanej niedopuszczeniem strony powodowej do pracy przez pracodawcę od dnia 15 października 2015 r.

Według Sądu Rejonowego stosunek łączący strony w całym okresie zatrudnienia powódki w pozwanym Stowarzyszeniu spełniał wszystkie przesłanki wymagane do ustalenia istnienia stosunku pracy. Powódka wykonywała pracę pod kierownictwem pracodawcy oraz była regularnie nadzorowana i rozliczana z

wykonywanych obowiązków, pozostawała ona do dyspozycji pracodawcy w wyznaczonym przez niego miejscu i wykonywała obowiązki bezpośrednio zlecone przez przełożonych. Powódka świadczyła również pracę w czasie przez pozwaną wyznaczonym. Powódka była zobowiązana do osobistego świadczenia pracy i nie mogła zlecić wykonywania swoich obowiązków osobie trzeciej, niepracującej w pozwanej firmie. Żaden element pracy powódki nie uległ zmianie w momencie zawarcia umowy zlecenia z pozwanym. Powódka wykonywała dokładnie takie same obowiązki i zadania, jak przed zmianą stosunku prawnego łączącego strony. Nie zmieniły się również czas, miejsce czy sposób wykonywania pracy. Zdaniem Sądu Rejonowego umowa zlecenia została zawarta przez pracodawcę w celu obejścia przepisów prawa – art. 25¹ § 1 k.p. w brzmieniu na dzień zawierania z powódką umowy zlecenia, zgodnie z którym zawarcie kolejnej umowy o pracę na czas określony jest równoznaczne w skutkach prawnych z zawarciem umowy o pracę na czas nieokreślony, jeżeli poprzednio strony dwukrotnie zawarły umowę o pracę na czas określony na następujące po sobie okresy, o ile przerwa między rozwiązaniem poprzedniej a nawiązaniem kolejnej umowy o pracę nie przekroczyła 1 miesiąca. Powyższy przepis stanowił, iż pracodawca w niniejszej sprawie chcąc podjąć z powódką dalszą współpracę był zobligowany do zawarcia z nią umowy o pracę na czas nieokreślony. Pracodawca miał intencję kontynuowania współpracy z powódką proponując jej zawarcie umowy zlecenia, a następnie kolejnych umów na czas określony po miesięcznej przerwie. Sąd Rejonowy uznał, że od dnia 2 grudnia 2013 r. strony łączyła umowa o pracę. Powódka udowodniła, iż w okresie od dnia 2 grudnia 2013 r. do dnia 30 kwietnia 2015 r. istniał pomiędzy stronami stosunek pracy. Nieuzasadnione były natomiast twierdzenia powódki, iż powyższy stosunek pracy istniał nieprzerwanie dalej. Powódka miała pełną świadomość, iż umowa nie będzie z nią przedłużona. Pracodawca odpowiednio wcześniej poinformował o powyższym powódkę. Biorąc pod uwagę fakt, że powódkę z pozwanym łączyła umowa o pracę na czas nieokreślony, rozwiązanie umowy z powódką było niezgodne z przepisami prawa pracy, jednakże rozwiązanie stosunku pracy stało się faktem. W związku z tym, że stosunek pracy ustał z dniem 30 kwietnia 2015 r. to nie może mieć miejsca skuteczne dochodzenie roszczenia o dopuszczenie do pracy, ponieważ stosunek pracy po dacie 30 kwietnia 2015 r. już nie istniał. W

związku z powyższym oddalone zostały również roszczenia o dopuszczenie do pracy, jak również roszczenie o wynagrodzenie za czas niewykonywania pracy wywołanej niedopuszczeniem strony powodowej do pracy.

Powyższy wyrok Sądu Rejonowego powódka zaskarżyła apelacją.

W wyroku z dnia 23 stycznia 2018 r., sygn. akt XXI Pa (...), Sąd Okręgowy – Sąd Pracy w W.: w pkt 1. zmienił zaskarżony wyrok w punkcie II w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 5.787,45 zł tytułem odszkodowania za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę, a roszczenie o wynagrodzenie i o dopuszczenie do pracy oddalił; w pkt 2. oddalił apelację w pozostałej części; w pkt 3. zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 1.012,50 zł tytułem zwrotu części kosztów zastępstwa prawnego w instancji odwoławczej.

Według Okręgowego Sąd pierwszej instancji nie uwzględnił możliwości zasądzenia na rzecz powódki odszkodowania tytułem niezgodnego z prawem rozwiązania umowy o pracę. Powódka w pozwie zgłosiła bowiem roszczenie o przywrócenie do pracy, a w piśmie procesowym z dnia 18 stycznia 2016 r. jej pełnomocnik nie cofnął roszczenia w tym zakresie. Żadna ze stron nie zaskarżyła wyroku w zakresie ustalenia, że od dnia 2 grudnia 2013 r. do dnia 30 kwietnia 2015 r. strony łączył stosunek pracy na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony i w tym zakresie zaskarżony wyrok jest prawomocny. Zdaniem Sądu drugiej instancji stosunek pracy powódki ustał z dniem 30 kwietnia 2015 r.

Według Sądu Okręgowego zasadniczą kwestią w sprawie była ocena oświadczenia woli pracodawcy złożonego powódce, że umowa o pracę powódki zostaje rozwiązana z dniem 30 kwietnia 2015 r. Brak zastosowania jakiegokolwiek okresu wypowiedzenia świadczy o tym, że pozwany swoim ustnym oświadczeniem rozwiązał z powódką umowę o pracę z dniem 30 kwietnia 2015 r. w trybie dyscyplinarnym. Pracodawca wiedział, że powódka jest zainteresowana dalszym zatrudnieniem. Nie można uznać, że do rozwiązania umowy o pracę doszło w wyniku jakiegokolwiek porozumienia pomiędzy stronami, ponieważ to na skutek jednostronnego oświadczenia woli pozwanego pracodawcy o niekontynuowaniu zatrudnienia doszło do rozwiązania umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony z dniem 30 kwietnia 2015 r.

Zdaniem Sądu Okręgowego pracodawca nie zastosował się do wymogu złożenia na piśmie powódce oświadczenia o rozwiązaniu umowy o pracę na piśmie. Fakt ustalenia, że strony przedmiotowego procesu łączyła umowa o pracę na czas nieokreślony nie zwalniał pozwanego z odpowiedzialności za skutki wadliwego rozwiązania z powódką umowy o pracę. Powyższe formalne naruszenie uzasadnia roszczenie powódki w tym zakresie, powodując konieczność zmiany zaskarżonego wyroku i zasądzenie na rzecz powódki odszkodowania.

Sąd drugiej instancji podkreślił, że powódka w pozwie wносиła m. in. o przywrócenie jej do pracy na stanowisko starszego referenta w Sekcji Wielkich Praw Licencji Krajowych w Wydziale Licencji i Inkasa. W toku postępowania pełnomocnik powódki modyfikując wniesione powództwo nie cofnął powyższego roszczenia, a jedynie je sprecyzował w piśmie procesowym z dnia 18 stycznia 2016 r. Wobec powyższego Sąd Rejonowy powinien był rozpoznać powyższe roszczenie jako objęte przedmiotem żądania oraz podstawą ustalonego stanu faktycznego sprawy.

Sąd drugiej instancji uznał, że przywrócenie powódki do pracy nie jest możliwe, dlatego na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w związku z art. 45 § 2 oraz 47¹ k.p. w punkcie pierwszym swego wyroku zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 5.787,45 zł tytułem odszkodowania za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę (tj. w wysokości wynagrodzenia za pracę odpowiadającego jednomiesięcznemu okresowi wypowiedzenia powódki) oraz oddalił roszczenie o wynagrodzenie i dopuszczenie do pracy. Przyczyną tego oddalenia było to, że stosunek pracy po 30 kwietnia 2015 r. nie był kontynuowany.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego powódka zaskarżyła skargą kasacyjną w zakresie: - co do punktu 1 zaskarżonego wyroku w części oddalającej roszczenie o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki wynagrodzenia za każdy kolejny miesiąc niewykonywania pracy wywołanego niedopuszczeniem powódki do pracy przez pracodawcę oraz w części oddalającej roszczenie o dopuszczenie powódki do pracy na stanowisku starszego referenta w Sekcji Wielkich Praw Licencji Krajowych w Wydziale Licencji i Inkasa, - w całości co do punktu 2 i 3

zaskarżonego wyroku. Skargę oparto na obydwu podstawach kasacyjnych (art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.).

W ramach pierwszej podstawy kasacyjnej (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.) zarzucono niewłaściwe zastosowanie art. 65 § 1 k.c. w związku z art. 60 k.c. w związku z art. 300 k.p. w związku z art. 52 § 1-3 pkt 1 k.p. przez błędną interpretację oświadczenia złożonego powódce przez pracodawcę, a w konsekwencji błędne uznanie, że pracodawca złożył powódce oświadczenie woli o rozwiązaniu z nią umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika, podczas gdy oświadczenie złożone przez pracodawcę należy traktować jako oświadczenie wiedzy o rozwiązaniu łączącej strony umowy o pracę wskutek upływu czasu, na który została zawarta.

W ramach podstawy procesowej (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.) zarzucono naruszenie art. 379 pkt 5 k.p.c. w związku z art. 321 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP przez pozbawienie powódki możliwości obrony swych praw w następstwie niepoinformowania przez Sąd Okręgowy stron przed zamknięciem rozprawy o zamierzonej zmianie kwalifikacji prawnej ustalonego stanu faktycznego, co skutkowało nieważnością postępowania przed Sądem Okręgowym.

Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu drugiej instancji w zaskarżonej części, zniesienie postępowania przed Sądem Okręgowym w tym zakresie oraz przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania, wraz z przekazaniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach procesowych za instancję kasacyjną; ewentualnie - o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w zaskarżonej części i orzeczenie co do istoty sprawy, tj: a) dopuszczenie powódki do pracy na stanowisku starszego referenta w Sekcji Wielkich Praw Licencji Krajowych w Wydziale Licencji i Inkasa Stowarzyszenia Z.; b) zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki wynagrodzenia za czas niewykonywania pracy wywołanej niedopuszczaniem strony powodowej do pracy przed pracodawcą, od dnia 15 października 2015 r. do dnia 23 stycznia 2018 r. (tj. do dnia ogłoszenia wyroku Sądu II instancji) w kwocie 178.964 zł, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w płatności każdego kolejnego wynagrodzenia miesięcznego, liczonymi w stosunku do każdego wynagrodzenia

miesięcznego (w kwocie 5.787,45 zł), za okres od pierwszego dnia miesiąca kalendarzowego następującego po miesiącu kalendarzowym, za który wynagrodzenie miało być płatne do dnia zapłaty, na podstawie art. 383 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c.; - zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym i kasacyjnym, według norm przepisanych.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną strona pozwana wniosła o oddalenie skargi kasacyjnej oraz zasądzenie na rzecz pozwanego kosztów postępowania według norm ustalonych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Podobnie jak przy apelacji, granice rozpoznania skargi kasacyjnej w pierwszej kolejności wyznacza zakres zaskarżenia. Decyduje o tym skarżący, który określa, czy zaskarża prawomocne orzeczenie sądu drugiej instancji w całości czy w określonej części. W myśl art. 363 § 3 k.p.c., jeżeli zaskarżono tylko część orzeczenia, staje się ono prawomocne w części pozostałej z upływem terminu do zaskarżenia, chyba że sąd drugiej instancji może z urzędu rozpoznać sprawę także w tej części. Zgodnie z art. 398¹³ § 1 zd. 1 k.p.c., Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw. Związanie granicami zaskarżenia oznacza wskazanie, czy orzeczenie jest zaskarżone w całości, czy w części i w jakiej części (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2017 r., II CSK 54/17, LEX nr 2434426).

Rozpoznanie sprawy z urzędu w części niezaskarżonej może nastąpić jedynie w wypadku istnienia ścisłego związku pomiędzy poszczególnymi rozstrzygnięciami zawartymi w orzeczeniu i zaskarżenie jednej części orzeczenia musi pociągać za sobą skutki w zakresie pozostałych rozstrzygnięć (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2013 r., IV CZ 13/13, LEX nr 1324326). Taka sytuacja nie wystąpiła przed Sądem drugiej instancji.

W tym kontekście należy przypomnieć, że w wyroku z dnia 1 lutego 2017 r., sygn. akt VIII P (...), Sąd Rejonowy ustalił, że powódkę i pozwanego od 2 grudnia 2013 r. do 30 kwietnia 2015 r. łączył stosunek pracy na podstawie umowy o pracę

na czas nieokreślony; w pozostałym zakresie oddalił powództwo. W wyroku z dnia 23 stycznia 2018 r., sygn. akt XXI Pa (...), Sąd Okręgowy – Sąd Pracy w W.: w pkt 1. zmienił zaskarżony wyrok w punkcie II w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 5.787,45 zł tytułem odszkodowania za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę, a roszczenie o wynagrodzenie i o dopuszczenie do pracy oddalił; w pkt 2. oddalił apelację w pozostałej części.

Ponieważ wyrok Sądu pierwszej instancji nie został zaskarżony przez powódkę w części dotyczącej punktu pierwszego, dlatego prawomocne stało się rozstrzygnięcie dotyczące ustalenia, że powódkę i pozwanego od 2 grudnia 2013 r. do 30 kwietnia 2015 r. łączył stosunek pracy na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony.

Natomiast wyrok Sądu Okręgowego powódka zaskarżyła skargą kasacyjną w zakresie punktu 1 zaskarżonego wyroku w części oddalającej roszczenie o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki wynagrodzenia za każdy kolejny miesiąc niewykonywania pracy wywołanego niedopuszczeniem powódki do pracy przez pracodawcę oraz w części oddalającej roszczenie o dopuszczenie powódki do pracy na stanowisku starszego referenta w Sekcji Wielkich Praw Licencji Krajowych w Wydziale Licencji i Inkasa. Oznacza to, że wyrok ten stał się prawomocny w części niezaskarżonej, a więc dotyczącej zasądzonej od pozwanego na rzecz powódki kwoty 5.787,45 zł tytułem odszkodowania za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę.

Konsekwencjami tych prawomocnych części wyroków jest ustalenie, że stosunek pracy uległ definitywnemu rozwiązaniu w dniu 30 kwietnia 2015 r., pracodawca powinien powódce wypłacić odszkodowanie za niezgodne z prawem rozwiązanie stosunku pracy oraz stosownie do art. 97 § 1 k.p., ponieważ z orzeczenia sądu pracy wynika, że Sąd zasądził odszkodowanie za niezgodne z prawem rozwiązanie z pracownikiem umowy o pracę, pracodawca jest obowiązany zamieścić w świadectwie pracy informację o tym odszkodowaniu.

Mimo, że początkowo Sąd Okręgowy rozważał sytuację faktyczną powódki w aspekcie rozwiązania stosunku pracy w trybie natychmiastowym, ostatecznie jednak jako podstawę prawną zasądzenia odszkodowania podał art. 47¹ k.p. zgodnie z którym odszkodowanie, o którym mowa w art. 45, przysługuje w

wysokości wynagrodzenia za okres od 2 tygodni do 3 miesięcy, nie niższej jednak od wynagrodzenia za okres wypowiedzenia.

Niewątpliwie powódkę łączyła z pozwanym umowa o pracę na czas nieokreślony, która wymagała do jej rozwiązania zastosowania okresu wypowiedzenia. Przyjęcie więc przez pracodawcę, że umowa o pracę uległa rozwiązaniu na skutek upływu okresu, na który była zawarta trzecia umowa o pracę, naruszało przepisy dotyczące wypowiedzania umów o pracę. Zasądzenie przez Sąd odszkodowania z art. 47¹ k.p. było zgodne z intencją powódki oraz zgodne z prawem.

Ponieważ powódka nie zaskarżyła wyroku w części dotyczącej zasądzzonego na jej rzecz odszkodowania, należy uznać, że dokonała wyboru korzystnego dla siebie świadczenia.

W ocenie Sądu Najwyższego, zawarte w art. 45 § 1 *in fine* k.p. roszczenia: o przywrócenie do pracy (dopuszczenie do pracy) oraz o odszkodowanie z tytułu naruszającego prawo rozwiązania umowy pracę, mają charakter alternatywy rozłącznej. Oznacza to, że po dokonaniu wyboru jednego z tych roszczeń i doprowadzeniu do jego prawomocnego zasądzenia, uniemożliwia to domaganie się w skardze kasacyjnej dodatkowo (oprócz zasądzzonego odszkodowania) również przywrócenia do pracy. Także domaganie się przez powódkę w skardze kasacyjnej dopuszczenia do pracy po dniu 30 kwietnia 2015 r., pozostaje w sprzeczności z prawomocną częścią wyroku Sądu pierwszej instancji, który ustalił, że umowa o pracę łącząca powódkę z pozwanym uległa ostatecznemu rozwiązaniu 30 kwietnia 2015 r.

Również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 grudnia 2016 r., II PK 264/15, LEX nr 2188629, zajął stanowisko, że roszczenia z art. 45 § 1 k.p. mają charakter alternatywny w rozumieniu art. 477¹ k.p.c. Pracownik, który dokonał wyboru świadczenia przemienne (odszkodowania) zgodnie z art. 365 § 2 k.c., po dojściu oświadczenia woli do pracodawcy, bez jego zgody, nie może skutecznie dochodzić przywrócenia do pracy (art. 45 § 1 k.p.).

W skardze kasacyjnej oraz wcześniej w apelacji powódka domagała się dopuszczenia do pracy i zasądzenia „wynagrodzenia za każdy kolejny miesiąc niewykonywania pracy”. Domagając się wynagrodzenia za okresy przewyższające

zwykły okres wypowiedzenia, w skardze kasacyjnej należało podać podstawę prawną takiego roszczenia, jak na przykład ciąża lub ochrona związkowa. Stosownie bowiem do art. 47 k.p. pracownikowi, który podjął pracę w wyniku przywrócenia do pracy, przysługuje wynagrodzenie za czas pozostawania bez pracy, nie więcej jednak niż za 2 miesiące, a gdy okres wypowiedzenia wynosił 3 miesiące - nie więcej niż za 1 miesiąc. Jeżeli umowę o pracę rozwiązano z pracownikiem, o którym mowa w art. 39, albo z pracownicą w okresie ciąży lub urlopu macierzyńskiego, wynagrodzenie przysługuje za cały czas pozostawania bez pracy; dotyczy to także przypadku, gdy rozwiązano umowę o pracę z pracownikiem - ojcem wychowującym dziecko lub pracownikiem - innym członkiem najbliższej rodziny, o którym mowa w art. 175¹ pkt 3, w okresie korzystania z urlopu macierzyńskiego, albo gdy rozwiązanie umowy o pracę podlega ograniczeniu z mocy przepisu szczególnego.

Żadna z przyczyn zasądzenia wynagrodzenia za cały czas pozostawania bez pracy nie została wyeksponowana w skardze kasacyjnej. Pełnomocnik powódki nie podał też podstawy prawnej do zasądzenia „wynagrodzenia za każdy kolejny miesiąc niewykonywania pracy”.

Zarzut nieważności postępowania wywodzi skarżący z dokonanej jakoby „zmiany podstawy prawnej rozstrzygnięcia” przez Sąd Okręgowy. Tymczasem Sąd Okręgowy nie dokonał takiej zmiany, ani nie zastosował „do stanu faktycznego niniejszej sprawy przepisów regulujących kwestie rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika, chociaż wstępnie analizował tę kwestię. Przedmiotem orzeczenia zarówno Sądu pierwszej, jak i drugiej instancji nie było ustalenie trybu rozwiązania umowy o pracę, ale ustalenie istnienia stosunku pracy, czasu jego trwania oraz orzeczenie o zgłoszonych żądaniach dopuszczenia do pracy i odszkodowania. Ustalenie w zakresie istnienia, czasu trwania stosunku pracy i daty zakończenia trwania umowy o pracę, zostało dokonane przez Sąd Rejonowy. A wyrok w tym zakresie stał się prawomocny - wobec nie zaskarżenia go przez żadną ze stron. Pozostałe żądania, oddalone przez Sąd pierwszej instancji wyrokiem z dnia 1 lutego 2017 r., stały się przedmiotem apelacji powódki. W apelacji powódka domagała się dopuszczenia do pracy i zasądzenia „wynagrodzenia za każdy kolejny miesiąc niewykonywania pracy”. Oceniając

zgłoszone żądania Sąd drugiej instancji ustalił, że nie było po stronie powódki gotowości do podjęcia pracy, a jej zachowanie, w szczególności zgłoszenie w pozwie żądania zapłaty odszkodowania, należy ocenić jako wyraz przekonania, że umowa o pracę uległa rozwiązaniu.

Zarzut sformułowany przez skarżącą sprowadza się zatem w istocie do żądania dokonania ustalenia przez Sąd Okręgowy odmiennej oceny faktów. Zarzut naruszenia art. 232 k.p.c. nie został jednak w skardze kasacyjnej podniesiony.

Zwrócić też należy uwagę, iż zarzucając nieważność postępowania przed Sądem drugiej instancji, skarżący wnosi o uchylenie zaskarżanego orzeczenia tylko w części, w jakiej apelacja została oddalona. Ta niekonsekwencja skarżącego polegająca na uznaniu za ważne postępowania w zakresie, w jakim prowadziło do wydania orzeczenia korzystnego dla powódki (odszkodowania), stanowi o logicznej sprzeczności niezasadnie formułowanego zarzutu nieważności postępowania.

Mając powyższe okoliczności na względzie Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. oraz art. 102 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.